

Landbruget i kommuneplanerne

Landbrugsarealer spiller en stor rolle i de kommende kommuneplaner. Planerne skal bl.a. udpege særligt værdifulde landbrugsområder samt – som noget nyt – lokaliteter til store husdyrbrug.

De centrale emner for landbruget i kommuneplan 2013 er udpegning af særligt værdifulde landbrugsområder (SVL) til store husdyrbrug samt lokaliteter til fælles biogasanlæg, men der er også andre emner, som måske er mindst lige så vigtige for landbruget.

Flere kommuner har nu offentliggjort forslag til kommuneplan. I nogle kommuner er offentlighedsperioden slut, mens den stadig pågår i andre kommuner. Langt de fleste kommuner har endnu ikke offentliggjort forslag. Den aktuelle status kan ses på Plansystem.dk (Vælg: plantyper: kommuneplan - status: forslag).

Den Europæiske Union ved Den Europæiske Fond for Udvikling af Landdistrikter og Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri har deltaget i finansieringen af projektet.

Promilleafgiftsfonden for landbrug

Vision

Det er vigtigt, at kommunen formulerer en vision for bl.a. landbrugets udvikling. På denne måde vil kommunen på en forhåbentlig positiv og konstruktiv måde blive engageret i landbrugets udvikling.

Proces

Planloven har formelle regler for offentlighedens medvirken i kommuneplanprocessen, men det er vigtigt at skabe en dialog mellem erhvervet og kommunen, der rækker ud over de lovbestemte offentlighedsperioder. Dialog er den helt gennemgående anbefaling i alle udviklingsprojekter og fra andre erfaringer med landbrug og kommuneplanlægning.

NaturErhvervstyrelsen gennemgår på linje med andre statslige myndigheder kommuneplanforslagene og kan bidrage til statens hørings svar til de enkelte kommuner. Det kan være relevant at gøre NaturErhvervstyrelsen opmærksom på særlige problemstillinger, som det vil være hensigtsmæssigt, at staten kommenterer.

Særligt værdifulde landbrugsområder

Kommuneplan 2013 skal udpege særligt værdifulde landbrugsområder. Det er ikke en ny opgave, men uanset det, har den ikke fundet sin endelige form. Statens jordbrugsanalyser og den kommunale bearbejdning heraf skal hjælpe, men herfra er der stadig langt til en udpegning. Hidtil har Statsforvaltningen Nordjylland forestået de statslige jordbrugsanalyser, men fra 2013 er denne opgave overgået til NaturErhvervstyrelsen.

Det særlige problem for landbruget er at tage principiel stilling til, om landbruget ønsker disse udpegninger. På hvilken måde kan de være til fordel for landbruget.

For at kunne tage stilling til det, må man først se på, hvilke kriterier områderne er udpeget efter eller kan udpeges efter.

Der kan være 4 grupper af kriterier:

1. Naturgivne forhold, bonitet, terræn.
2. Den menneskeskabte struktur, arrondering, investeringer, alderssammensætning.
3. Negative elementer, afstand til naboer og natur, barrierer i form af veje mv.
4. Positive elementer, god infrastruktur nærhed til afsætning, herunder biogas.

Skal udpegningerne kun vurderes i forhold til produktionslandbrug, eller skal det vurderes mere bredt?

Hvilken forskel vil der være for et landbrug ved at være placeret inden for eller uden for SVL?

Der findes ikke juridiske eller endegyldige faglige svar.

Lokaliteter til store husdyrbrug

Dette tema er til gengæld nyt. Anledningen er Grøn Vækst, og at landbrugsloven ikke længere indeholder regler for, hvor store bedrifter må være, og om der skal være et vist areal til en husdyrproduktion. Der kan nu etableres jordløse husdyrproduktioner. Endelig har forudsætningen for miljøvurderinger været husdyrbrug på op til 500 dyreenheder. Vi må forvente langt større husdyrbrug i fremtiden.

Intentionen med udpegningen af SVL-Områder er uanset ovenstående ikke regulering, men en positiv udpegning der skal give øget investeringssikkerhed. Ordet "uanset" antyder dilemmaet om, at det i lige så høj grad bliver en negativ planlægning, og at grundlaget for udpegning af lokaliteter bliver en "miljøscreening".

Fælles biogasanlæg

Hvad skal styre lokaliseringen af disse og omvendt? Når biogasanlæggene er lokaliseret, hvor stor indflydelse får dette så på den øvrige planlægning for landbruget? Miljøministeriets biogassekretariat har rejsehold, der kan vejlede kommunerne i biogasplanlægning.

Landskab

Sammen med jordbrugsanalyser vil landskabskarakterkortlægning i mange kommuner være vigtige grundlag for planlægningen af det åbne land. Udpegningen af landskabelige beskyttelsesområder er vigtig for vurderingen af de landbrugsmæssige udviklingsmuligheder.

Natur

Udpegning af naturværdier er ligeledes vigtig for landbrugets udviklingsmuligheder i almindelighed, men værdisætningen kan være særlig vigtig i husdyrgodkendelsessager.

Arealforbrug og bystruktur

Tidligere satte amterne rammerne for disse emner. Har kommunerne nu frit slag? Er det kun landbruget, der vil tænke på, at landbrugsjorden er en begrænset ressource? Hvis der både skal være arealer til fødevarer og energiproduktion, og der samtidig skal tages store arealer ud til randzoner, naturområder, vådområder, skove og rekreative områder samt byområder, er det nødvendigt, at der ses på det samlede arealforbrug.

Klima

Klimatilpasning er også et nyt emne for kommuner, der skal lave en klimatilpasningsplan i 2013. Det kan også berøre landbruget, herunder udpegning af arealer der er egnede til oversvømmelse. Det må dog betegnes som positivt, at kommunerne aktivt skal forholde sig til oversvømmelser og andre klimarelaterede forhold, så disse ikke blot ureguleret rammer landbrugsarealer.

Vandplaner og naturplaner

Kommunerne skulle i 2012 lave handleplaner for både vandplanerne og naturplanerne. Det blev som bekendt kun for naturplanerne, men der skal være sammenhæng mellem handleplanerne og kommuneplanen.

Retningslinjer mv.

Udpegningen på kortet er naturligvis vigtig, men det er mindst lige så vigtigt, hvordan retningslinjerne udformes, dels for de særligt værdifulde landbrugsområder, dels for de øvrige områder i det åbne land, hvor der jo også skal drives landbrug.

Retningslinjerne må ikke være kategoriske med absolutte udtryk som "skal" og lignende. Retningslinjerne skal udtrykke hensyn, der skal varetages, og der vil naturligvis inden for de forskellige områdetyper være forskelle i vægtningen mellem de forskellige hensyn.

Her et eksempel på et udkast til retningslinje:

"SVL-Områder: Al landbrugsjord er værdifuld. Men det kan være særligt værdifuld til vidt forskellige landbrugsmæssige formål. Hvor små sydvendte jordlodder, der ligger i læ, kan være særligt værdifulde for bæravleren, er store flade og rektangulære marker særligt værdifulde for planteavlere. Med udpegningen af særligt værdifulde landbrugsområder ønsker kommunen at favne alle de typer landbrug, der driver erhverv i kommunen."

Udpegningerne og retningslinjerne hører til kommuneplanens juridiske grundlag, som kommunalbestyrelsen er forpligtet til at virke for. I redegørelsen kan kommunen nærmere forklare om baggrunden for udpegningerne og retningslinjerne.

Redegørelsen er ikke bindende for kommunen.

Tidsplan

Kommunerne har i første halvdel af valgperioden udarbejdet en kommuneplanstrategi. Kommuneplanstrategien skal bl.a. angive, i hvilket omfang kommuneplanen skal revideres ifølge kommunen. Kommunerne har ligeledes haft mulighed for at udarbejde kommuneplantillæg til Kommuneplan 2009.

Herefter fremlægger kommunen forslag til revision af kommuneplanen.

Offentlige myndigheder, herunder Fødevarerministeriet via Miljøministeriet, kan også i denne periode fremsætte indsigelser, som i givet fald skal forhandles på plads mellem staten og kommunen.

Efter en offentliggørelse på 8 uger kan kommunalbestyrelsen vedtage planen endeligt.

Klage

Der kan klages over retlige spørgsmål til Natur- og Miljøklagenævnet, ligesom en kommuneplan kan indbringes for domstolene.

Naturstyrelsens projekt 'Landbruget og landskabet i kommuneplanen'

Naturstyrelsen holdt i september måned en visionskonference om politisk fokus på landbruget og landskabet i kommuneplanen. I konferencen deltog politikere fra et betydeligt antal kommuner. Der er udsendt anbefalinger fra konferencen. Tilsyneladende er der stor fokus på, at planlægning for store husdyrbrug især rettes mod nyetableringer, herunder jordløse husdyrbrug.

Dette projekt er nu afrapporteret på [Landbrugsinfo](#)

Rapporten indeholder dels generelle artikler, dels omtale af landbrugsplanlægningen i Esbjerg, Skive og Faaborg-Midtfyn samt fra plansamarbejdet i Trekantområdet. Der er heri præsenteret meget forskelligartede løsninger, der dog i de afsluttende kapitler er samlet i nogle anbefalinger. Her er dialog, formidling og proces i høj grad understreget.

Natur- og Landbrugskommissionen

Natur- og Landbrugskommissionen har fremlagt statusrapport og fremlagt 7 pejlemærker, herunder:

"4) Ny integreret planlægning og forvaltning

- Der er i dag for meget top-down regulering. Der er ikke tilstrækkeligt med incitamentter til at udvikle lokale løsninger i et samarbejde mellem lodsejere, arealforvaltere, organisationer, konsulenter og myndigheder. Og planlægningen og prioriteringen af de mange virkemidler som er i spil i det åbne land, er for usammenhængende og ikke helhedsorienteret nok.

- **Der skal** skabes et bedre rum for planlægning og lokalisering af virkemidler i det danske landskab, der baserer sig på helhedstænkning, og som udnytter synergieffekter bedre."

Se hele statusrapporten [her](#)

Der er således ingen tvivl om, at planlægning vil indgå i kommissionens arbejde og formentlig blive et væsentligt bidrag til kommende kommuneplaner. Efter Landbrugsavisens referat fra kommissionsformand Jørn Jespersens indlæg på Landsdelegeretmødet, forudser han problemer med en kommende målrettet miljøregulering.

Natur- og Landbrugskommissionen ventes at afgive sine anbefalinger i slutningen af marts.